

KLIMAAT EN DE URGENDAZAAK

16 september 2015

Zeven op de tien Nederlanders maken zich zorgen om klimaat

- Ruim de helft vindt dat het kabinet-Rutte meer moet doen om uitstoot CO₂ te verminderen, maar verdeeldheid over Urgenda-zaak.
- Kiezers van alle partijen maken zich zorgen om klimaat, vooral kiezers van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, D66, SP en ChristenUnie.
- Zes op de tien willen een CO₂-reductie met 40 procent ten opzichte van 1990.

Zeven op de tien Nederlanders maken zich zorgen om klimaat

Verdeeldheid over Urgenda-zaak.

- Kiezers van alle partijen maken zich zorgen om klimaat, maar vooral kiezers van GroenLinks (94%), Partij voor de Dieren (96%), PvdA (88%), D66 (84%), SP (76%) en ChristenUnie (70%).
- Ruim de helft vindt dat het kabinet-Rutte meer moet doen om uitstoot CO₂ te verminderen.
- Verdeeldheid in Urgenda-zaak. Wel of niet in beroep gaan: fifty/fifty.
- Zes op de tien willen een CO₂-reductie met 40 procent ten opzichte van 1990.

Dit blijkt uit een landelijk representatief onderzoek van **I&O Research** onder 1.999 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van vrijdag 4 september tot en met maandag 7 september 2015. Bij het overnemen van resultaten uit dit bericht altijd de bron **I&O Research** vermelden.

Meer informatie

Peter Kanne
p.kanne@ioresearch.nl
06 31943707

Nederlanders willen dat kabinet meer doet om uitstoot CO₂ te verminderen

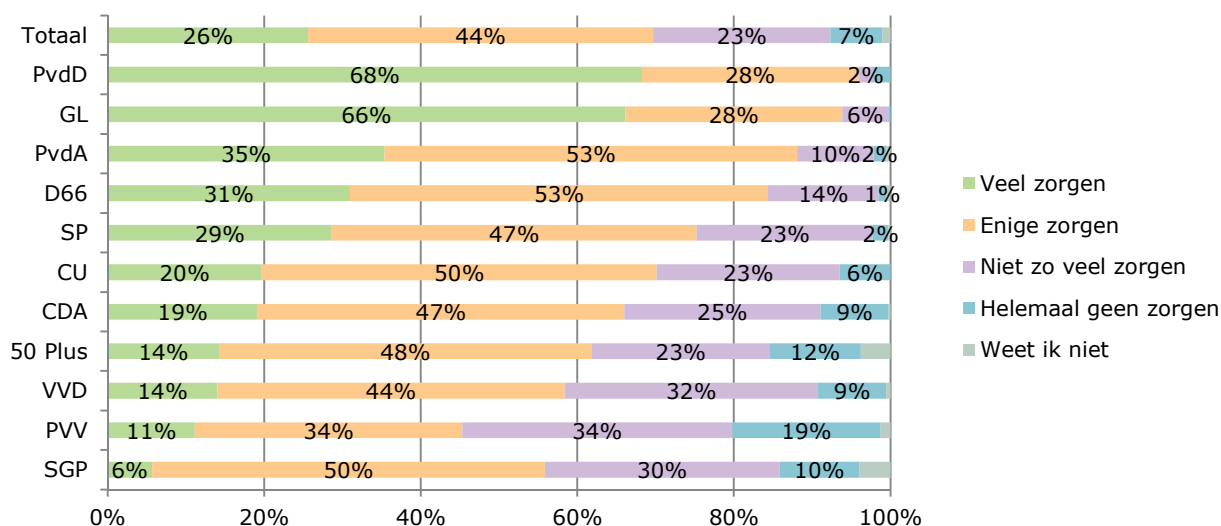
Zeven op de tien Nederlanders maken zich zorgen om klimaatveranderingen

Een ruime meerderheid (70%) van de Nederlanders maakt zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan op het milieu. Niet geheel verwonderlijk houdt het vooral kiezers van GroenLinks (94%) en de Partij voor de Dieren (96%) bezig, maar het geldt ook in zeer sterke mate voor kiezers van de PvdA (88%), D66 (84%), SP (76%) en ChristenUnie (70%).

Het minst zorgen maken aanhangers van SGP, PVV en VVD zich, al betreft het ook hier nog ongeveer de helft van de kiezers.

Grafiek 1

In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu? (naar huidige politieke voorkeur)

Ook VVD-kiezers vinden dat kabinet meer zou moeten doen

Ruim de helft van de Nederlanders vindt dat het kabinet-Rutte meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen (CO₂) te verminderen. Hier zien we min of meer dezelfde verdeling naar politieke voorkeur. Opvallend is wel dat 38% van de VVD-kiezers vindt dat het kabinet meer zou moeten doen, tegen 7% die vindt dat het minder zou mogen zijn. Van de PvdA-kiezers vindt 81% dat er meer zou moeten gebeuren (zie tabel 1).

Tabel 1

Vindt u dat het kabinet-Rutte meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen (CO₂) te verminderen? (naar huidige politieke voorkeur)

	PVDD	GL	SP	PVDA	D66	CU	CDA	50 PLUS	PVV	VVD	SGP	TO-TAAL
Veel meer	72%	59%	29%	27%	26%	16%	16%	16%	12%	8%	0%	21%
Meer	19%	30%	33%	54%	53%	45%	36%	35%	26%	30%	12%	35%
Even veel	5%	8%	26%	15%	16%	28%	34%	32%	35%	52%	66%	29%
Minder	0%	0%	6%	0%	0%	2%	6%	5%	8%	5%	4%	4%
Veel minder	2%	0%	2%	0%	0%	1%	1%	3%	13%	2%	6%	2%
Weet ik niet	3%	3%	5%	4%	4%	9%	7%	10%	6%	4%	12%	8%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

We vroegen de respondenten hun antwoord toe te lichten. Hieronder een aantal citaten:

Waarom meer doen?

- Dit gaat over onze kinderen en kleinkinderen en de volgende generaties.
- Omdat het nodig en dat vinden ze zelf ook, vastgelegd in internationale afspraken, meegelift raar dat dit nog ter discussie staat, maar dat is commerciële lobby van bedrijfsleven en een ontvankelijk VVD.
- Het is 5 over 12 en politici blijven slapen en laten zich door de grote lobby jongens overhalen. kunnen zoveel doen bijvoorbeeld elk ambtelijk gebouw energie neutraal.
- Dit is een groot probleem en met enkel wat windmolenparken en zonnepanelen op daken, doet Nederland niet genoeg.
- Dit kabinet is de subsidies op fossiele brandstoffen aan het verhogen (enkele triljoenen wereldwijd in totaal). Snelheden snelwegen omhoog, subsidies schone auto's omlaag, etc. Ik zou willen dat dit kabinet niks deed voor klimaatverandering, helaas maakt hun beleid de CO₂ uitstoot alleen maar erger.
- Een rechter heeft aangegeven dat onze staat te weinig doet om onze gezondheid te verhogen door de uitstoot te verlagen. Ondanks dat willen ze die regels aan hun laars lappen. Nu al zien we veranderingen in het weer, etc. Het is nu tijd voor goede maatregelen zoals zonnepanelen ed te stimuleren, etc.
- Er zijn afspraken over gemaakt in Europa en wereldwijd. Die zijn ervoor om nagekomen te worden, maar er wordt niet genoeg gedaan om daarin te slagen.
- Er zijn zeker aantal niet te moeilijke maatregelen mogelijk. Verlaging max. snelheid naar 120km, snellere ontwikkeling milieuvriendelijke energie, minder gebruik verpakkingsmaterialen (o.a. plastic) etc.

Waarom niet meer doen?

- Alle maatregelen die genomen worden zijn om de kas van de milieu-maffia te spekken. Er zijn altijd klimaatsveranderingen geweest. Ik denk niet dat wij mensen dat kunnen beïnvloeden. Verder worden veel milieu-rapporten gemanipuleerd. We moeten wel proberen de aarde zo weinig mogelijk te bevullen.
- Als de rest van de wereld niets tot weinig doet, waarom moeten wij dat dan wel; we betalen 24 miljard euro milieubelasting. Doe meer aan de zorg voor ouderen.

- Door verbeterde technieken gaat de CO2 uitstoot vanzelf omlaag. De kolencentrales moeten sluiten. Windenergie in grote parken op zee is ineffectief. Inzetten op zonne-energie met subsidie op daken.
- Er is al een flinke stap in de goede richting gedaan. Als deze trend wordt verder doorgezet in dit tempo worden er geen dure investeringen gedaan die later als een kaars uitgaan. Weloverwogen beslissingen vind ik belangrijker.
- Evenveel ongeveer, maar dan anders. Onbegrijpelijke voorkeur voor vooral kolencentrales en windmolens boven kernenergie. Mits op een verantwoorde geografische plaats en met gezond management een prima, schone en veilige energiebron.
- Allemaal kletsboek, zure regen was ook een grote leugen.
- De aarde wisselt al miljoenen jaren van klimaat. Het verschil in de zeespiegel is al die miljoenen jaren is honderden meters. En nu denkt de mens dat ze alles weten en wel even aanpassen. Ja, de mens heeft een invloed, maar is zeer beperkt. De mens weet nog niet half hoe de aarde in elkaar zit.
- De tijd waarin de mensheid de kans had om hier wat aan te doen is verstreken, dus het is nu toch al te laat om een wezenlijk verschil te maken. Er verder nog energie en geld in steken is verspilling.
- Ze pakken alleen de burgers aan, maar die veroorzaken maar een fractie van de vervuiling. De problemen komen van de grote bedrijven wereldwijd. Die gloeilamp van mij maakt echt het verschil niet. Maar ja, Rutte is alleen goed voor bedrijven. Burgers tellen niet mee.
- Windenergie op zee MOET STOPPEN-Waanzinnig duur. Onderhoudskosten veel te hoog. Windmolens staan te vaak stil enz. Zonne energie heeft de toekomst.

Een op de drie Nederlanders op de hoogte van Urgenda-zaak

Milieuorganisatie Urgenda spande een rechtszaak aan tegen de Staat omdat de organisatie vindt dat de Staat zijn burgers onvoldoende beschermt tegen klimaatverandering. Urgenda eiste dat de overheid in 2020 het aandeel CO2 heeft verminderd met minstens 25 procent. De rechter gaf Urgenda in juni gelijk. Begin september kondigde staatssecretaris Wilma Mansveld (Infrastructuur en Milieu, PvdA) aan dat het kabinet in beroep gaat tegen de uitspraak.

We hebben respondenten onderstaande tekst voorgelegd en gevraagd of men hiervan iets gezien, gehoord of gelezen heeft.

De rechtbank in Den Haag heeft op 24 juni dit jaar beslist dat de Nederlandse Staat meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen. De Staat moet ervoor zorgen dat de uitstoot in Nederland in 2020 ten minste 25 procent lager is dan in 1990.

Dit stelt de rechtbank:

De Staat en Urgenda zijn het erover eens dat de ernst en omvang van het klimaatprobleem het noodzakelijk maken om maatregelen te nemen ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Op basis van het huidige beleid van de Staat zal Nederland in 2020 een vermindering van ten hoogste 17% bereiken. Dat is onder de norm van 25 tot 40% die in de klimaatwetenschap en het internationale klimaatbeleid noodzakelijk wordt geacht voor de geïndustrialiseerde landen.

Een op de drie Nederlanders zegt goed op de hoogte te zijn van de Urgenda-zaak, nog eens 45% heeft het zijdelings meegekregen en een op de vijf weet van niets.

Tabel 2

Heeft u hier iets over gehoord, gezien of gelezen?

	%
Ja, ik heb het meegekregen en ben (vrij) goed op de hoogte van de inhoud	33%
Ja, ik heb dit zijdelings meegekregen, maar ik ben niet goed op de hoogte van de inhoud	45%
Nee, ik heb hier niets van meegekregen	22%
TOTAAL	100%

Verdeeldheid in Urgenda-zaak

Zoals we vaker zien bij complexe onderwerpen als de 'Urgenda-zaak', blijken Nederlanders sterk verdeeld. Er is geen eenduidig oordeel over de vraag of het kabinet in beroep moet gaan tegen de uitspraak van de rechter. Vier op de tien (42%) Nederlanders vinden het terecht dat het kabinet beroep aantekent tegen de uitspraak van de rechter. Een zelfde percentage (41%) is het niet eens met deze stelling. Nog eens 16% heeft geen mening of weet het niet.

Een meerderheid van 60% is het eens met de stelling "Het is niet aan de rechter om de doelstellingen van het klimaatbeleid vast te stellen". Maar tegelijkertijd is ook 56% het eens met de stelling "De uitspraak van de rechter bevestigt de noodzaak van een strenger beleid om klimaatverandering tegen te gaan".

Zes op de tien willen een CO₂-reductie met 40 procent ten opzichte van 1990

Maar liefst 60% van de Nederlanders wil dat "Nederland in 2020 de uitstoot van broeikasgassen met 40 procent heeft verminderd ten opzichte van 1990." Opvallend is dat ook een substantiële minderheid van de rechtseren kiezers (VVD, PVV, SGP, CDA) een forse reductie van de uitstoot wil.

Onder de kiezers van SGP, VVD en PVV is iets meer dan de helft van mening dat het slecht voor de economie is als het kabinet een strenger beleid doorvoert om klimaatverandering tegen te gaan.

Tabel 3

Stellingen klimaatbeleid naar huidige politieke voorkeur (% helemaal / grotendeels mee eens)

	SGP	VVD	PVV	CDA	50 PLUS	PVDA	CU	D66	SP	GL	PVDD	TO-TAAL
Kabinetsbeleid en rechter												
Het is terecht dat het kabinet beroep aantekent tegen de uitspraak van de rechter.	76%	60%	56%	52%	43%	42%	37%	35%	31%	14%	13%	42%
Het is niet aan de rechter om de doelstellingen van het klimaatbeleid vast te stellen.	81%	82%	73%	70%	59%	56%	57%	51%	48%	38%	31%	60%
De uitspraak van de rechter bevestigt de noodzaak van een strenger beleid om klimaatverandering tegen te gaan.	38%	33%	37%	47%	47%	70%	64%	71%	66%	87%	80%	56%
Het kabinet heeft beloofd klimaatverandering fors aan te pakken, maar doet dat niet. Daarom is het terecht dat de rechter het kabinet dwingt zich aan zijn belofte te houden.	26%	21%	36%	43%	41%	53%	50%	66%	67%	85%	82%	50%
Meer/minder doen voor klimaat												
Ik wil dat Nederland in 2020 de uitstoot van broeikasgassen met 40 procent heeft verminderd ten opzichte van 1990.	39%	42%	38%	54%	49%	75%	67%	71%	73%	88%	87%	60%
Als het kabinet een strenger beleid om klimaatverandering tegen te gaan moet doorvoeren, is dat slecht voor de economie.	51%	52%	55%	48%	45%	19%	30%	26%	33%	13%	15%	37%

Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde deze peiling uit van vrijdag 4 september tot en met maandag 7 september 2015. In totaal hebben in deze periode 1.999 Nederlanders van 18 jaar of ouder deelgenomen aan het onderzoek. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op leeftijd, geslacht, provincie en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 representatief voor alle Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research

Met 50 medewerkers en een groeiende orderportefeuille is I&O Research inmiddels het achtste onderzoeksbureau van Nederland en in de publieke sector zitten we in de top 3.

Onze visie en missie:

I&O Research is een maatschappelijk betrokken onderzoeksbureau, waar talent de ruimte krijgt zich te ontplooien. Wij doen onderzoek voor en geven advies aan overheid, non-profit en profit-organisaties. I&O Research wil bijdragen aan beter onderbouwde keuzes van haar klanten en het algemeen publiek.

Onze expertisegebieden:

Burger & Bestuur – Verkeer & Vervoer – Economie & Ruimte – Kennis & Wetenschap – Zorg, Welzijn & Jeugd.

Noot voor redacties

Het overnemen van cijfers en teksten uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van I&O Research als bron.